

COMUNICAT DE REBUIG
A LA “PROPOSTA DE LLEI PER LA QUAL ES REGULA LA LLIBERTAT
EDUCATIVA” (REGISTRE: XI014829), PRESENTADA PEL GRUP
PARLAMENTARI POPULAR I EL GRUP PARLAMENTARI VOX A LES
CORTS VALENCIANES EL 21/03/2024

El passat 21 de març de 2024 es registrà la Proposició de Llei per la qual es regula la llibertat educativa. Aquesta proposició comporta una modificació profunda del sistema educatiu valencià i, en concret, del tractament que hi rep la llengua pròpia i oficial del país. En aquest context, després d'analitzar la proposta, a la vista de les deficiències que presenta, les entitats universitàries següents hem decidit emprendre un seguit d'accions a fi de sensibilitzar la societat i de fer coneixedora la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació dels riscos que comporta la proposició de llei en la versió actual. La Proposició de Llei per la qual es regula la llibertat educativa, segons el nostre parer, no és adequada en el context educatiu i sociolingüístic que tenim pels motius que exposem en aquest document i, per això, demanem que es retire i que la Conselleria duga a terme una política lingüística decidida i compromesa amb el valencià.

Signants:

- Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant
- Unitat per a l'Ensenyament Multilingüe de la Universitat d'Alacant
- Unitat per a l'Ensenyament Multilingüe de la Universitat de València
- Seu de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana de la Universitat d'Alacant
- Coordinadora d'Estudis Universitaris de Filologia Catalana
- Servei de Llengües de la Universitat d'Alacant
- Servei de Llengües i Política Lingüística de la Universitat de València

1. Sobre la llibertat educativa

El projecte de llei que se'ns presenta proposa el criteri de lliure elecció de llengua com a eix sobre el qual s'ha de bastir el sistema educatiu. Això significa que són els pares i les mares, individualment, els que triaran la llengua de vehiculació de l'ensenyament dels seus fills i filles. Com ja va expressar el Tribunal Constitucional (STC 337/1994), la Constitució espanyola no reconeix el dret dels pares o de l'alumnat d'elegir la llengua de l'ensenyament i ja va avalar que és l'administració competent qui regula el sistema de llengües vehiculars. Per tant, el projecte de llei va en contra de les resolucions del Tribunal Constitucional. És ben lògic: el concepte de llibertat en l'àmbit de l'educació té uns límits molt comprensibles. Els pares i mares no poden triar els continguts educatius dels seus fills unilateralment, sense tenir en compte la comunitat educativa. En el moment de la matriculació, haurien de triar si el seu fill ha d'estudiar matemàtiques o física, música o ciències socials? Sota quin criteri? El merament individual? Som els pares i mares els únics capacitats per a fer aquestes tries?

No és cert que fins ara, amb el sistema regulat per la Llei 4/2018, s'haja negat a les famílies la possibilitat de participar en el pla lingüístic del seu centre. De fet, els pares i mares participen, juntament amb els especialistes en totes les qüestions relacionades amb l'organització de les llengües a les aules. És el consell escolar del centre, amb participació de l'AMPA, l'òrgan que defineix aquesta organització. En el nou projecte de llei, la tria de la llengua vehicular recau en els pares i les mares, però s'exclou la resta de la comunitat educativa del procés de decisió.

Així mateix, el criteri de lliure elecció és absolutament parcial i, per tant, fal·laç. Per al legislador la llibertat lingüística és, estrictament, llibertat per a no estudiar en valencià. Si la llibertat lingüística fos en realitat l'eix, també es podria triar quina llengua estrangera ha d'estudiar l'alumnat: tindran, potser, les famílies la possibilitat d'escollir com a llengua estrangera l'àrab, l'alemany, el romanès o l'italià, llengües d'ús familiar a moltes llars valencianes?

Més encara, la llibertat d'elecció de la llengua vehicular per part de pares, mares i tutors legals afegeix una gran complexitat tècnica a l'organització de les llengües al centre, cada

curs i per cada unitat. Podrà donar-se el cas que en un centre amb una sola línia hi haja llengües vehiculars diferents en cada curs. Això farà molt difícil la gestió del plurilingüisme a les aules i que els centres educatius puguen consolidar projectes pedagògics compromesos amb la normalització del valencià.

La llibertat d'elecció de les famílies no és un bé en si mateix al qual s'haja d'aspirar: és responsabilitat de l'administració educativa garantir el dret de la població a rebre un ensenyament de qualitat. És, doncs, l'administració educativa, amb l'assessorament científic necessari, qui estableix quins són els aprenentatges fonamentals que han de formar part del currículum dels ensenyaments perquè s'ajusten a uns estàndards de qualitat bàsics.

En la proposició de llei que s'analitza, sota la bandera de la llibertat en educació, el legislador dona empara a la intolerància, al rebuig i als prejudicis cap a la llengua pròpia i històrica del país. I arrogant-se el concepte de llibertat, amaga la vertadera llibertat que ha de perseguir l'ensenyament, d'acord amb el que estableix la Constitució espanyola: la llibertat de pensament. Una llibertat que aprecia la particularitat, que protegeix les minories, que fomenta el pensament crític, la tolerància: que fa que les persones siguen plurilingües i respectuoses amb les llengües diferents a la pròpia. La Conselleria d'Educació hauria de vetlar pel dret de l'alumnat a ser educat en llibertat, independentment de les conviccions dels pares i de les mares.

2. Valencià i castellà: dues llengües en lliure competència

La proposta normativa no preveu cap mesura que compense la delicada situació sociolingüística en què es troba el valencià, sinó just el contrari. El legislador posa en lliure competència dues llengües que, de partida, tenen unes condicions sociolingüístiques molt desiguals: el pes demogràfic, el prestigi social o la presència pública del valencià i el castellà són manifestament diferents. La situació és d'emergència lingüística ja que bona part dels ciutadans viuen la discriminació per raó de llengua en la vida diària. L'insuficient desplegament normatiu dels principis que propugna la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV) ha comportat que, quaranta anys després que es

promulgues la llei de normalització lingüística, la major part dels cossos de treballadors de l'administració autonòmica o de les entitats concertades per aquesta no tenen la competència comunicativa en la llengua cooficial i històrica del país com a requisit en la selecció de personal. La ciutadania que té el valencià com a llengua quotidiana veu constantment vulnerat el dret a ser atesa en la seua llengua en territori valencià, fins i tot en àmbits tan sensibles com el sanitari. I no parlem del que ocorre en el sector privat. El procés de substitució lingüística secular que pateix el valencià no s'ha aturat i, amb l'impacte directe i indirecte de mesures com aquesta, es contribueix a accelerar-lo.

És absolutament fals que la llengua castellana es trobe en situació de minorització. Les enquestes de coneixement i ús del valencià realitzades per l'administració, en les edicions successives (l'última, amb dades de l'any 2021), mostren dels anys huitanta ençà un augment constant del percentatge de valencianes i valencians que declaren que tenen com a llengua familiar i d'ús habitual el castellà, fins a superar el 60% en l'última mostra. En canvi, el valencià és llengua familiar i habitual de poc més del 20% de la població. Més encara, les enquestes i els informes mostren que la població educada en valencià no manifesta cap deficiència en el coneixement del castellà, cosa que sí que ocorre en sentit contrari. La proposta legislativa es fonamenta en una tesi de partida falsa: no hi ha dades ni estudis que avalen aquesta suposada minorització del castellà.

L'efecte d'un sistema d'elecció de llengua vehicular com el que es proposa comportarà definitivament l'exclusió del valencià dels centres educatius, fora de la presència mínima en què ha de ser vehicular i de l'assignatura mateixa. Amb una societat fortament castellanitzada, especialment en el cas de les zones urbanes, que és on hi ha també una major concentració de població en edat escolar, la lliure competència entre les dues llengües afavorirà la dominant, el castellà, i farà molt difícil l'accés a l'ensenyament en valencià a les minories que puguem sol·licitar que aquesta siga la llengua d'ensenyament.

3. La competència comunicativa

La proposta de llei educativa no garanteix l'assoliment de l'objectiu descrit per la LUEV, a saber, que l'alumnat en l'etapa educativa obligatòria haurà d'assolir un coneixement oral i escrit equilibrat de les dues llengües oficials.

En primer lloc, perquè el legislador no contempla cap mesura correctora que compense en el sistema educatiu la situació de minorització lingüística del valencià. Fet i fet, és precisament el sistema educatiu públic l'encarregat, juntament amb els mitjans de comunicació, de fer arribar el coneixement del valencià estàndard als parlants. No debades, vivim immersos en el castellà i en l'anglès, oral i escrit, tant o més que en les dècades anteriors: les oportunitats que es donen a la llengua pròpia del territori, el valencià, de ser visible en els àmbits formals és menor. Una de les mesures més avalades per poder compensar aquest desequilibri és l'ús d'una metodologia docent que estenga la responsabilitat de l'ensenyament de la llengua minoritzada a les assignatures no lingüístiques. La proposta legislativa que estudiem no aporta cap referència, en canvi, a la metodologia docent a aplicar i ignora les dècades de recerca sobre plurilingüisme a nivell internacional i també a les universitats valencianes, així com l'experiència docent dels ensenyants que durant dècades han treballat en l'ensenyament de llengües partint de la pròpia.

En segon lloc, no es garanteix l'objectiu de la LUEV, perquè ni tan sols fa referència als nivells de competència comunicativa que haurà d'assolir l'alumnat en acabar les diferents etapes educatives en les diverses llengües del currículum.

Per tant, l'objectiu fonamental de la LUEV, el dret de l'alumnat a assolir la mateixa competència en les dues llengües oficials, que hauria d'orientar qualsevol disseny de la política educativa valenciana, no s'ha pres en consideració en la redacció d'aquest projecte de llei.

4. Acreditació de la competència comunicativa

La legislació vigent, amb la publicació de l'Ordre 7/2017, ja preveu la certificació del nivell B1 de valencià, per homologació amb els estudis del sistema educatiu, a l'alumnat que hagués aprovat l'assignatura de valencià en els estudis del sistema educatiu espanyol (EGB, BUP, FP, ESO) si es complien algunes condicions. La proposta de llei que valorem en aquest document aporta com a principal novetat la certificació d'un nivell B2 a l'alumnat que supere l'assignatura de Valencià al Batxillerat i, si s'aprova amb una puntuació igual o superior al 7, l'equiparació amb un nivell de C1 d'acord amb el MECRL. A més, incorpora també com a novetat el reconeixement d'aquest nivell de llengua a les persones que obtinguen una qualificació igual o superior a 7 en l'assignatura de valencià en les proves d'accés a la universitat.

Aquesta proposta no és adequada en el context educatiu i sociolingüístic que tenim, i mereix una reflexió més profunda que considere arguments com els següents:

- a. La proposició de llei estudiada no regula els nivells de competència comunicativa en castellà, valencià i llengua estrangera a assolir en finalitzar cada etapa educativa.
- b. No és homologable el grau de competència lingüística a la qualificació que l'alumnat rep en l'assignatura Valencià: Llengua i Literatura de Batxillerat o en la prova d'accés a la universitat, ja que d'acord amb el currículum integren continguts que no estan vinculats a l'assoliment d'una competència lingüística.
- c. La proposta es fa sense que la conselleria competent haja avaluat, de forma general i sistemàtica, la competència lingüística de l'alumnat que acaba etapa. Es vol acreditar una competència lingüística que, efectivament, no se sap si té l'alumnat.
- d. La recerca que fem a les universitats demostra de forma recurrent que les competències orals no es treballen de manera suficient al sistema educatiu valencià; més encara, les proves d'accés a la universitat no preveuen cap exercici que avalue la competència oral de l'alumnat. No es pot certificar un nivell de coneixement de llengua d'acord amb el MECRL sense avaluar adequadament totes les competències que preveu aquest marc.

- e. La proposta obvia l'exposició de l'alumnat al valencià en assignatures no lingüístiques, ja que solament una exposició elevada (del 50% o més de les hores lectives) garanteix la competència lingüística efectiva en un context de minorització com el que pateix el valencià.
- f. La proposta de llei tan sols considera el reconeixement del nivell de valencià entre els estudiants que acaben cicle, però deixa de banda l'acreditació de nivell de la primera llengua estrangera (generalment, anglés). El tractament diferent de les llengües perpetua els prejudicis que encara ara s'associen al valencià; transmet la idea que l'adquisició d'un nivell de llengua estrangera requereix un esforç addicional, mentre que l'adquisició de la llengua pròpia i oficial del país és un tràmit administratiu. I no oblidem que bona part de l'alumnat valencià té més present, en l'entorn social, una llengua estrangera com l'anglés que no el valencià.
- g. La proposició fa responsable en darrer terme de l'acreditació del nivell de llengua el professorat de l'assignatura de Valencià i els examinadors de la prova d'aquesta matèria a les proves d'accés a la universitat. Es tracta d'una responsabilitat que no els correspon i que els comportarà una pressió major de l'alumnat, pares, mares i tutors legals.
- h. Finalment, considerem inadmissible que la llei incorpore a la proposta d'homologació de l'acreditació lingüística les proves d'accés a la universitat, sense que la mesura haja estat prèviament consensuada amb les universitats públiques valencianes que participen de la redacció de l'exercici de Valencià: Llengua i Literatura, ja que són aquelles les responsables d'organitzar i preparar la prova.

L'entrada en vigor d'aquesta norma comportarà la devaluació dels títols de coneixement de valencià, que actualment són expedits per entitats acreditades, centres d'idiomes o institucions universitàries; desincentivarà l'adquisició efectiva de la competència comunicativa en aquesta llengua i consolidarà la percepció del valencià com una llengua de segona. Cal tenir en compte l'estat de minorització en què es troba el valencià; aquesta situació, lluny de ser una percepció subjectiva, queda palesa en les dades d'ús social de la llengua que recull la darrera enquesta de Coneixement i ús social del valencià (2022).

5. El valencià a la zona de predomini lingüístic castellà

La proposició de llei redueix al mínim la presència del valencià als municipis englobats en la zona de predomini lingüístic castellà a la LUEV. El fet que desaparega com a llengua vehicular en l'ensenyament i que es mantinga la possibilitat de sol·licitar l'exempció d'avaluació i qualificació de l'assignatura fan que, a la pràctica, l'alumnat puga acabar l'escolarització obligatòria sense un coneixement mínim d'una de les dues llengües oficials. Això contrasta fortament amb la presència a l'aula d'una llengua estrangera com l'anglès, que no sols es manté com a assignatura sinó també com a vehicular en el model educatiu de la zona de predomini lingüístic castellà.

La proposició de llei fonamenta aquesta presència desigual de les dues llengües oficials en el que estableix la LUEV sobre el tractament que han de rebre a la zona de predomini lingüístic castellà, però obvia intencionadament que quan la llei de normalització lingüística fa referència a la incorporació progressiva de l'ensenyament del valencià en territoris castellanoparlants es diu explícitament que aquesta progressivitat es donaria a partir del moment en què entrés en vigor, ara fa quaranta anys. Es tracta, doncs, d'una interpretació interessada de la norma, que té com a únic objectiu excloure el valencià de l'ensenyament a les localitats incloses a la zona de predomini lingüístic castellà.

Aquesta mesura comporta una discriminació per a les valencianes i valencians residents en aquests municipis, ja que, en la pràctica, se'ls impedeix la possibilitat d'aconseguir a través del sistema educatiu públic una competència comunicativa suficient en la pròpia i oficial a tot el territori valencià. I això els posa en una situació de desavantatge respecte dels conciutadans residents a la zona de predomini lingüístic valencià:

- a) perquè els dificulta l'accés al mercat laboral i, en particular, a la funció pública a la mateixa comunitat autònoma (on l'acreditació de la competència lingüística en valencià és requisit o mèrit) i a altres territoris en què el català és llengua oficial.
- b) Perquè si l'alumnat vol continuar amb estudis universitaris, el valencià forma part dels plans d'estudis com a assignatura o llengua vehicular de bona part dels estudis de les universitats valencianes, a més de les universitats de Catalunya i de les Illes Balears.

- c) Perquè els fa difícil la integració en la vida social de moltes localitats i entorns del territori valencià i els exclou d'un món cultural propi creat en aquesta llengua.

***

Després de dècades d'una política lingüística clarament insuficient o directament contrària a l'objectiu de fer normal socialment el valencià, les noves propostes legislatives que coneixem de la Generalitat ens fa preveure que entrem, novament, en un procés de contraplanificació lingüística, previsiblement el més greu que s'ha conegut en democràcia.

En concret, la Proposició de Llei per la qual es regula la llibertat educativa es presenta com una eina per a reduir la presència del valencià a les aules prenent com a motiu una idea equivocada de llibertat educativa: la llibertat d'elecció dels pares i les mares. En canvi, la vertadera llibertat que hauria de perseguir l'educació en democràcia és la llibertat de pensament, com estableix la Constitució espanyola. La proposició obvia la situació sociolingüística tan desigual que presenten les dues llengües oficials a la comunitat autònoma: el sistema educatiu hauria de compensar aquest desequilibri si es vol la normalització del valencià i si es vol aconseguir que l'alumnat assolisca en el sistema educatiu una competència equilibrada entre les dues llengües oficials del país, com estableix la LUEV.

Pels motius exposats anteriorment, demanem que es retire la Proposició de Llei per la qual es regula la llibertat educativa i que, en una situació de debilitat extrema de la llengua, la Conselleria duga a terme una política lingüística decidida i compromesa amb el valencià.